

Inspreektekst – Provinciale hoorzitting uitwerking SANE

Voorzitter, Statenleden,

Dank voor de gelegenheid om in te spreken namens de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland.

De uitwerking van SANE zet een aantal belangrijke stappen in de goede richting. Het centraal stellen van bronmaatregelen is noodzakelijk voor duurzaam natuurherstel en sluit aan bij alles wat ecologie en praktijk ons laten zien. Ook de stevige landbouwmaatregelen, zoals de graslandnorm, eiwitverlaging en grondgebondenheid zijn nodig om de omslag te maken. Daarnaast waarderen wij de impuls voor natuurherstel, de afronding van het NNN en de aandacht voor een juridisch houdbare drempelwaarde. Deze koers biedt perspectief om de impasse te doorbreken en ruimte te creëren voor natuur én economie.

Maar tegelijkertijd moeten we constateren dat de uitwerking nog niet op het niveau zit dat nodig is om zekerheid te bieden, zowel ecologisch, juridisch én uitvoeringsmatig. Daarom vragen wij extra aandacht voor het volgende:

1. Juridische houdbaarheid vraagt een steviger fundament

De huidige keuze voor een 250 meter-zone rond kwetsbare natuur is in Zuid-Holland onvoldoende onderbouwd. De ecologische werkelijkheid laat zien dat ammoniak vaak nog tot 500 à 700 meter relevant is, dat hydrologische effecten nog verder reiken en dat recreatiedruk en exoten niet stoppen bij 250 meter. Uiteindelijk is maatwerk per gebied de sleutel om tot een effectieve zonering te komen met duidelijke kaders en afstanden. Daarbij komt ook dat de Afdeling Bestuursrechtspraak sinds de PAS-uitspraak alleen maatregelen accepteert waarvan de effectiviteit overtuigend is aangetoond. Wanneer een ecologisch beter onderbouwde afstand beschikbaar is, wordt een lichtere maatregel vrijwel altijd ondermaats bevonden. Met andere woorden: een generieke 250 meter-zone creëert een aanmerkelijk juridisch risico. En dat is precies wat we met SANE willen voorkomen. SANE moet zekerheid bieden, geen nieuwe onzekerheid. Daarom is een robuustere zone onmisbaar om de versnelling waar te maken.

2. De uitwerking mist een volledig emissiespoor en sectorspreiding

Waar het landelijk versnellingsplan werkt met duidelijke reductiepaden en sectorale bijdragen, blijft de provinciale uitwerking vooral procesmatig. Hierdoor is onvoldoende duidelijk welke reductie wanneer gerealiseerd wordt en door welke sectoren. De focus ligt nu vrijwel volledig op melkveehouderij, terwijl industrie, mobiliteit, bouw en mestvergisting nauwelijks zijn ingevuld. Dat is een gemiste kans. Een brede sectorspreiding maakt de aanpak robuuster, eerlijker én meer toekomstbestendig. Zonder een concreet emissiespoor mist de uitwerking het kompas dat nodig is om juridisch houdbare keuzes te maken en stikstofruimte verantwoord vrij te spelen.

3. Water, bodem en ruimtelijke strategie ontbreken als dragende pijlers

Voor Zuid-Holland is hydrologie een van de belangrijkste factoren voor natuurkwaliteit. Toch ontbreekt in de uitwerking een gebiedsspecifieke aanpak met waterschappen en een duidelijke koppeling tussen waterkwaliteit, bodemherstel en stikstofreductie. Ook ontbreekt een ruimtelijke strategie voor natuurinclusieve landbouw. Landelijk wordt 8–10% nagestreefd; in Zuid-Holland zijn slechts twee kleine zones opgenomen. Daarmee missen we een kans om drukfactoren structureel te verlagen en tegelijk perspectief te bieden aan boeren in gebieden met hoge ecologische urgentie. Een sterke ruimtelijke component met water, bodem en natuurinclusieve landbouw als fundament – is essentieel om instandhoudingsdoelen daadwerkelijk te halen én vergunningverlening te versnellen.

Onze oproep

Voorzitter, Statenleden,

Wij vragen u om drie aanscherpingen die de uitwerking van SANE sterker, uitvoerbaarder en juridisch robuuster maken:

- Kies voor een ecologisch onderbouwde zonering als realistisch uitgangspunt voor Zuid-Holland.
- Vraag om een bindende routekaart naar grondgebondenheid, inclusief middelen voor grondmobiliteit.
- Versterk de ruimtelijke en hydrologische pijlers, zodat water, bodem en natuurkwaliteit integraal onderdeel worden van de aanpak.

En laat de maatregelen snel en onafhankelijk doorrekenen door PBL en RIVM. Zekerheid vóór invoering voorkomt vertraging achteraf.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Tot slot, voorzitter, wil ik benadrukken dat wij deze opgaven niet als tegenstellingen zien, maar als gedeelde verantwoordelijkheden.

Wij denken graag constructief mee bij de verdere uitwerking en uitvoering. Dat doen wij niet alleen, maar als onderdeel van Duurzaam Evenwicht – de samenwerking tussen VNO-NCW West, Bouwend Nederland, LTO Noord Zuid-Holland, Havenbedrijf Rotterdam, Deltalinqs, Natuurmonumenten en de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland.

Deze brede coalitie verbindt economische ontwikkelkracht met ecologische randvoorwaarden en helpt zo om tot uitvoerbare, breed gedragen oplossingen te komen. Wij werken daarbij graag samen met de provincie Zuid-Holland, zodat beleid, uitvoering en regionale partnerschappen elkaar versterken.

Dank u wel.